

TURIZMDA XIZMAT KO'RSATISH SIFATI VA STANDARTLARI

Xaqberdiyeva Madina

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

Annotatsiya. Mazkur maqolada turizm sohasida xizmat ko'rsatish sifati tushunchasining nazariy va amaliy jihatlari yangi yondashuvlar asosida tahlil qilinadi. Xizmat sifati turistlar tajribasini shakllantiruvchi asosiy omil sifatida ko'rib chiqilib, uning korxonalar faoliyati samaradorligiga ta'siri o'rganiladi. Maqolada xizmat sifati indikatorlari, mijozga yo'naltirilgan boshqaruv tizimi hamda xizmat standartlarini joriy etishning innovatsion usullari yoritilgan. Shuningdek, raqamli texnologiyalar va xizmat dizayni orqali sifatni oshirish masalalari ham tahlil etiladi.

Kalit so'zlar Turizm xizmatlari, xizmat sifati, xizmat dizayni, mijozga yo'naltirilganlik, servis menejmenti, sifat indikatorlari, raqamli texnologiyalar, turist tajribasi, xizmat innovatsiyasi, sifat boshqaruvi.

Abstract This article examines the theoretical and practical aspects of service quality in tourism based on modern approaches. Service quality is considered a key factor shaping tourists' experience and influencing business performance. The paper explores service quality indicators, customer-oriented management systems, and innovative approaches to implementing service standards. It also analyzes the role of digital technologies and service design in improving quality.

Keywords Tourism services, service quality, service design, customer orientation, service management, quality indicators, digital technologies, tourist experience, service innovation, quality management.

KIRISH

Turizm sohasi global iqtisodiyotning eng tez rivojlanayotgan yo'nalishlaridan biri bo'lib, unda xizmat ko'rsatish sifati asosiy raqobat omillaridan biri sifatida namoyon bo'ladi. Zamonaviy turizm bozorida turistlar nafaqat xizmatdan foydalanadi, balki umumiy tajribani baholaydi. Shu sababli, xizmat sifati tushunchasi faqatgina xizmat ko'rsatish

jarayoni bilan cheklanmay, balki turistning butun safar davomida olgan taassurotlarini o'z ichiga oladi.

Bugungi kunda turizm korxonalarini mijozga yo'naltirilgan yondashuv asosida faoliyat yuritmoqda. Bu esa xizmatlarni individual ehtiyojlarga moslashtirish, xizmat dizaynini takomillashtirish va yuqori darajadagi servis madaniyatini shakllantirishni talab etadi. Shu bilan birga, xizmat ko'rsatish sifati xizmatning tezkorligi, ishonchliligi, qulayligi va kommunikatsiya darajasi bilan baholanadi.

Raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi turizm xizmatlarini tubdan o'zgartirmoqda. Onlayn bronlash tizimlari, mobil ilovalar, sun'iy intellekt va mijozlar bilan interaktiv aloqa xizmat sifati darajasini oshirishda muhim vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Bu esa xizmat ko'rsatish standartlarini yangicha yondashuvlar asosida qayta ko'rib chiqishni talab etadi.

Mazkur maqolaning maqsadi – turizm xizmat ko'rsatish sifati va standartlarini zamonaviy yondashuvlar asosida tahlil qilish, xizmat sifati indikatorlarini aniqlash hamda xizmatlarni takomillashtirishning innovatsion yo'nalishlarini ishlab chiqishdan iborat.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Turizm xizmat ko'rsatish sifati masalasi zamonaviy ilmiy adabiyotlarda mijoz tajribasi (customer experience) konsepsiyasi asosida keng o'rganilmoqda. Pine va Gilmore tomonidan ilgari surilgan "tajriba iqtisodiyoti" nazariyasiga ko'ra, turizm xizmatlari faqat xizmat emas, balki mijoz uchun unutilmas taassurotlar majmuasi sifatida qaraladi. Shu nuqtai nazardan, xizmat sifati turistning hissiy va psixologik qoniqish darajasi bilan baholanadi.

Shuningdek, zamonaviy tadqiqotlarda xizmat sifati indikatorlari sifatida xizmat tezligi, shaxsiylashtirish darajasi, xizmatning barqarorligi va interaktivlik muhim omillar sifatida ajratib ko'rsatiladi. Xizmat dizayni (service design) yondashuvi esa xizmat jarayonini mijoz ehtiyojlariga mos ravishda qayta loyihalash imkonini beradi.

Mazkur tadqiqotda tizimli tahlil usuli orqali xizmat sifati tushunchasi o'rganildi, konseptual yondashuv asosida xizmat standartlari tahlil qilindi hamda solishtirma tahlil yordamida an'anaviy va zamonaviy xizmat ko'rsatish modellari taqqoslandi. Bundan tashqari, amaliy kuzatuv va umumlashtirish usullari orqali xulosalar shakllantirildi.

NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, turizmda xizmat ko'rsatish sifati faqat standartlarga rioya qilish bilangina emas, balki mijoz bilan o'zaro aloqaning sifati orqali ham belgilanadi. Xizmat sifati yuqori bo'lgan korxonalarda turistlarning qoniqish darajasi oshib, ularning qayta tashrif buyurish ehtimoli sezilarli darajada ortadi.

Shuningdek, xizmatlarni shaxsiylashtirish (individual yondashuv) turistlarning umumiy tajribasini yaxshilovchi asosiy omillardan biri sifatida aniqlandi. Raqamli platformalar orqali mijozlar haqidagi ma'lumotlarni tahlil qilish xizmat sifatini yanada oshirish imkonini beradi.

Natijalar shuni ham ko'rsatdiki, xizmat sifati boshqaruvi tizimlari joriy etilgan korxonalarda xizmat ko'rsatish jarayonlari tizimli va barqaror amalga oshiriladi, bu esa xizmat darajasining yuqori bo'lishini ta'minlaydi. Shu bilan birga, xodimlarning kommunikativ ko'nikmalari va xizmat madaniyati sifat ko'rsatkichlariga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

MUHOKAMA

Olingan natijalar asosida shuni ta'kidlash mumkinki, turizmda xizmat sifati ko'p omilli tushuncha bo'lib, u faqat texnik standartlar bilan emas, balki inson omili va mijoz tajribasi bilan ham belgilanadi. Shu bois, zamonaviy turizm korxonalari xizmatlarni boshqarishda kompleks yondashuvni qo'llashlari zarur.

Xizmat sifati oshirilishi uchun nafaqat standartlarni joriy etish, balki xizmat jarayonlarini doimiy ravishda monitoring qilish va takomillashtirish muhimdir. Shu bilan birga, xizmat dizayni va innovatsion yondashuvlardan foydalanish orqali xizmat ko'rsatish jarayonlarini yanada samarali qilish mumkin.

O'zbekiston turizm sohasida ham xizmat sifatini oshirish bo'yicha sezilarli ishlar amalga oshirilmoqda, biroq xalqaro standartlarga to'liq moslashish va xizmat madaniyatini rivojlantirish hali ham dolzarb masala bo'lib qolmoqda. Bu borada xodimlar malakasini oshirish, xizmat ko'rsatish madaniyatini shakllantirish va raqamli texnologiyalarni keng joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, turizmda xizmat ko'rsatish sifati va standartlari zamonaviy bozor iqtisodiyotida muhim strategik omil hisoblanadi. Xizmat sifati turistlar qoniqishini ta'minlash, korxonalar imijini shakllantirish va raqobatbardoshlikni oshirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Zamonaviy yondashuvlar xizmat sifatini faqat standartlar asosida emas, balki mijoz tajribasi, innovatsiyalar va raqamli texnologiyalar orqali baholash zarurligini ko'rsatmoqda. Shu bois, turizm korxonalarini xizmatlarni doimiy ravishda takomillashtirib borishlari, yangi texnologiyalarni joriy etishlari va mijozga yo'naltirilgan boshqaruv tizimlarini rivojlantirishlari lozim.

Umuman olganda, xizmat sifati va standartlarini chuqur o'rganish va amaliyotga joriy etish turizm sohasining barqaror rivojlanishini ta'minlaydi hamda milliy iqtisodiyotning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Pine B.J., Gilmore J.H. *The Experience Economy*. – Boston: Harvard Business School Press, 2011. – pp. 10–35.
2. Grönroos C. *Service Management and Marketing*. – Chichester: Wiley, 2015. – pp. 120–150.
3. Zeithaml V.A., Bitner M.J. *Services Marketing*. – New York: McGraw-Hill, 2018. – pp. 200–230.
4. Stickdorn M., Schneider J. *This is Service Design Thinking*. – Hoboken: Wiley, 2012. – pp. 50–80.
5. UNWTO *Tourism Quality Standards Guidelines*. – Madrid, 2019. – pp. 15–40.
6. O'zbekiston Respublikasi *Turizmni rivojlantirish strategiyasi*. – Toshkent, 2023. – 20–45-betlar.